

PREZES

URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

DELEGATURA UOKIK W GDAŃSKU

RGD.61-18/10/IPW

Gdańsk, dnia 14
grudnia 2010r.

DECYZJA RGD.19/2010

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami), stosownie do art. 33 ust. 4 i 6 ww. ustawy,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy: AVANSSUR SOCIETE ANONYME działający w Polsce jako AVANSSUR Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, w wyniku którego uprawdopodobniono, iż ww. przedsiębiorca stosuje praktykę o jakiej mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na stosowaniu we wzorcu umownym Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych, postanowień wpisanych do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych, o treści:

a) § 5 ust. 2: „Z odpowiedzialności AXA DIRECT wyłączone są szkody oraz inne pośrednie i bezpośrednie skutki zdarzeń powstałych podczas: .....pkt 4) prowadzenia pojazdu przez osoby uprawnione do używania pojazdu, jeśli znajdowały się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających lub podobnie działających leków, nawet jeżeli były one przepisane przez lekarza, o ile zgodnie z informacją podaną przez producenta leku jego zażycie wpływa na zdolność prowadzenia pojazdów mechanicznych”,

b) § 18 ust. 2: „W przypadku, gdy wysokość szkody ustalana jest na podstawie wyceny (metoda kosztorysowa), AXA Ubezpieczenia ustala wysokość szkody bez uwzględniania podatku od towarów i usług,

w związku ze zobowiązaniem się przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez eliminację kwestionowanych postanowień umownych ze stosowanych przez niego ogólnych warunków ubezpieczeń komunikacyjnych,

- nakłada się na przedsiębiorcę obowiązek wykonania tego zobowiązania, w terminie dwóch miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 oraz stosownie do art. 33 ust. 4 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), - działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nakłada się na przedsiębiorcę AVANSSUR SOCIETE ANONYME działający w Polsce jako AVANSSUR Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, obowiązek złożenia sprawozdania o wykonaniu zobowiązania, o którym mowa w punkcie I niniejszej decyzji, w terminie trzech miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej zwany Prezesem Urzędu lub Prezesem UOKIK) otrzymał od konsumentów w marcu i kwietniu 2010 r. informację, iż stosowane przez AVANSSUR SOCIETE ANONYME działający w Polsce jako AVANSSUR Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie (zwana dalej AXA DIRECT, Spółką lub przedsiębiorcą) wzorce umowne pod nazwą: „Ogólne warunki ubezpieczeń komunikacyjnych”, mogą zawierać postanowienia tożsame z postanowieniami umownymi wpisanymi na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwany dalej Rejestrem klauzul niedozwolonych lub Rejestrem), prowadzonego przez Prezesa Urzędu.

Dnia 17 sierpnia 2010 r. Postanowieniem nr 147, zmienionym następnie postanowieniem nr 163 Prezes UOKIK wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające (sygn. akt RGD 405/28/10/IPW) mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez Towarzystwa Ubezpieczeniowe, w zakresie stosowanych przez nie wzorców umownych, dotyczących ubezpieczeń komunikacyjnych.

W trakcie prowadzonego postępowania Prezes Urzędu wezwał przedsiębiorcę do przedstawienia wskazanych wyżej wzorców umownych oraz zajęcia stanowiska w sprawie. W odpowiedzi na wezwanie Prezesa Urzędu AXA DIRECT nadeszła żądane dokumenty.

Materiał dowody zgromadzony w trakcie postępowania wyjaśniającego (włączony do niniejszego postępowania Postanowieniem Prezesa Urzędu nr 244 z dnia 23 listopada 2010 r.) dał podstawy do postawienia przedsiębiorcy zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie niedozwolonej praktyki, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust 2 pkt 1 z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) – zwana dalej również: ustawą o ochronie [...].

Z uwagi na powyższe Postanowieniem nr 193 z dnia 25 października 2010 r., Prezes UOKIK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie stosowania przez AVANSSUR SOCIETE ANONYME działający w Polsce jako AVANSSUR Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której stanowi art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie [...], polegającej na stosowaniu we wzorcach umownych pn.:

1. Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych (obowiązujące od dnia 1 sierpnia 2008 r.), postanowień o treści:
  - a) § 18 ust. 2: „W przypadku, gdy wysokość szkody ustalana jest na podstawie wyceny (metoda kosztorysowa), AXA Ubezpieczenia ustala wysokość szkody bez uwzględniania podatku od towarów i usług”,

2. Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych - szczegóły oferty maj 2009 (obowiązujące od dnia 15 maja 2009 r.), postanowień o treści:
  - a) § 5 ust. 2: „Z odpowiedzialności AXA DIRECT wyłączone są szkody oraz inne pośrednie i bezpośrednie skutki zdarzeń powstałych podczas: .....pkt 4) prowadzenia pojazdu przez osoby uprawnione do używania pojazdu, jeśli znajdowały się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających lub podobnie działających leków, nawet jeżeli były one przepisane przez lekarza, o ile zgodnie z informacją podaną przez producenta leku jego zażycie wpływa na zdolność prowadzenia pojazdów mechanicznych”,
  - b) § 18 ust. 2: „W przypadku, gdy wysokość szkody ustalana jest na podstawie wyceny (metoda kosztorysowa), AXA Ubezpieczenia ustala wysokość szkody bez uwzględniania podatku od towarów i usług”,
3. Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych - szczegóły oferty marzec 2010 (obowiązujące od dnia 18 marca 2010 r.), postanowień o treści:
  - a) § 5 ust. 2: „Z odpowiedzialności AXA DIRECT wyłączone są szkody oraz inne pośrednie i bezpośrednie skutki zdarzeń powstałych podczas: .....pkt 4) prowadzenia pojazdu przez osoby uprawnione do używania pojazdu, jeśli znajdowały się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających lub podobnie działających leków, nawet jeżeli były one przepisane przez lekarza, o ile zgodnie z informacją podaną przez producenta leku jego zażycie wpływa na zdolność prowadzenia pojazdów mechanicznych”,
  - b) § 18 ust. 2: „W przypadku, gdy wysokość szkody ustalana jest na podstawie wyceny (metoda kosztorysowa), AXA Ubezpieczenia ustala wysokość szkody bez uwzględniania podatku od towarów i usług”,

które są postanowieniami umownymi wpisanymi na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

AVANSSUR SOCIETE ANONYME działa w Polsce jako AVANSSUR Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie. Zarejestrowany jest w Krajowym Rejestrze Sądowym pod nr KRS 0000249486 przez Sad Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Przedmiotem działalności przedsiębiorcy jest przede wszystkim działalność ubezpieczeniowa, w tym bezpośrednia i pośrednia (reasekuracja).

Przy zawieraniu umów z konsumentami AXA DIRECT stosuje następujące wzorce umowne, które zawierają postanowienia mogące naruszać prawa konsumentów:

1. Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych (obowiązujące od dnia 1 sierpnia 2008 r.), postanowień o treści:
  - a) § 18 ust. 2: „W przypadku, gdy wysokość szkody ustalana jest na podstawie wyceny (metoda kosztorysowa), AXA Ubezpieczenia ustala wysokość szkody bez uwzględniania podatku od towarów i usług”,

2. Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych - szczegóły oferty maj 2009 (obowiązujące od dnia 15 maja 2009 r.), postanowień o treści:
  - a) § 5 ust. 2: „Z odpowiedzialności AXA DIRECT wyłączone są szkody oraz inne pośrednie i bezpośrednie skutki zdarzeń powstałych podczas: .....pkt 4) prowadzenia pojazdu przez osoby uprawnione do używania pojazdu, jeśli znajdowały się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających lub podobnie działających leków, nawet jeżeli były one przepisane przez lekarza, o ile zgodnie z informacją podaną przez producenta leku jego zażycie wpływa na zdolność prowadzenia pojazdów mechanicznych”,
  - b) § 18 ust. 2: „W przypadku, gdy wysokość szkody ustalana jest na podstawie wyceny (metoda kosztorysowa), AXA Ubezpieczenia ustala wysokość szkody bez uwzględniania podatku od towarów i usług”,
3. Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych - szczegóły oferty marzec 2010 (obowiązujące od dnia 18 marca 2010 r.), postanowień o treści:
  - a) § 5 ust. 2: „Z odpowiedzialności AXA DIRECT wyłączone są szkody oraz inne pośrednie i bezpośrednie skutki zdarzeń powstałych podczas: .....pkt 4) prowadzenia pojazdu przez osoby uprawnione do używania pojazdu, jeśli znajdowały się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających lub podobnie działających leków, nawet jeżeli były one przepisane przez lekarza, o ile zgodnie z informacją podaną przez producenta leku jego zażycie wpływa na zdolność prowadzenia pojazdów mechanicznych”,
  - b) § 18 ust. 2: „W przypadku, gdy wysokość szkody ustalana jest na podstawie wyceny (metoda kosztorysowa), AXA Ubezpieczenia ustala wysokość szkody bez uwzględniania podatku od towarów i usług”,

W Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zamieszczone są następujące klauzule:

m.in. Klauzula nr 1265: „Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez Uniqa TU S.A, - średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp..) ustalonych na podstawie katalogów Eurotax, Audatex lub innych uznanych przez

UNIQA TU S.A. (...)", wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 października 2006 r. Sygn. akt XVII AmC 147/05,

Klauzula nr 1315: „Warta nie odpowiada za szkody (...) zaistniałe w sytuacji, gdy poszkodowany był pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających",

wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 11 października 2007 r. Sygn. akt XVII AmC 68/06, oraz

Klauzula nr 2008: „2.Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych w pojeździe, którego kierujący w chwili wypadku znajdował się w stanie nietrzeźwości lub stanie wskazującym na spożycie alkoholu, był pod wpływem narkotyków, środków psychotropowych lub innych podobnie działających środków, a także gdy kierowca pojazdu bez uzasadnionej przyczyny oddalił się z miejsca wypadku", wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsu-

mentów z dnia 5 marca 2009 r., Sygn. akt XVII AmC 155/08.

W trakcie przeprowadzonego przez Prezesa Urzędu postępowania, pismem pełnomocnika z dnia 17 listopada 2010 r., AXA DIRECT ustosunkowało się do postawionego zarzutu podejrzenia posługiwania się we wskazanych wyżej wzorcach umownych, postanowieniami tożsamymi z postanowieniami wpisanymi do Rejestru klauzul niedozwolonych. Przedsiębiorca zobowiązał się wyeliminować ze stosowanych przez siebie ogólnych warunków ubezpieczeń komunikacyjnych postanowienia budzące zastrzeżenia Prezesa Urzędu. Podniósł jedynie, iż jego zdaniem, klauzula wpisana do Rejestru klauzul niedozwolonych pod numerem 1315 dotyczy wyłącznie ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków. Niemniej jednak przyznał, iż niewątpliwie klauzula wpisana pod nr 2008, analogiczna w swojej treści do klauzuli 1315, odnosi się do ubezpieczeń komunikacyjnych.

Pismem z dnia 2 grudnia 2010 r. Spółka poinformowała, iż w okresie obowiązywania poszczególnych wzorców, zawarła z konsumentami następującą ilość umów:

- a) Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych (obowiązujące od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 14 maja 2009 r.) – [tajemnica przedsiębiorstwa: pkt 1, Załącznika nr 1 do Decyzji RGD 19/2010],
- b) Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych - szczegóły oferty maj 2009 (obowiązujące od dnia 15 maja 2009 r. do dnia 17 marca 2010 r.) – [tajemnica przedsiębiorstwa: pkt 2, Załącznika nr 1 do Decyzji RGD 19/2010],
- c) Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych - szczegóły oferty marzec 2010 (obowiązujące od dnia 18 marca 2010 r. do chwili obecnej) - [tajemnica przedsiębiorstwa: pkt 3, Załącznika nr 1 do Decyzji RGD 19/2010].

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, pismem z dnia 7 grudnia 2010 r. AXA DIRECT została poinformowana o zakończeniu zbierania materiału dowodowego.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

1. Interes publicznoprawny

Aby rozstrzygnąć sprawę w oparciu o przepisy ustawy o ochronie [...] niezbędnym jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Wykazanie tej okoliczności, upoważnia dopiero Prezesa UOKiK do realizacji celu ustawy, którym zgodnie z jej art. 1 ust. 1, jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

Dla stwierdzenia, że dana praktyka jest niezgodna z art. 24 ww. ustawy wystarczające jest wykazanie, że potencjalnie istniało zagrożenie naruszenia interesów konsumentów np.: skutek stosowania przez Spółkę we wzorcach umownych regulujących obrót z udziałem konsumentów, niedozwolonych postanowień umownych wpisanych do Rejestru klauzul niedozwolonych. Nie jest natomiast konieczne faktyczne wystąpienie negatywnego skutku takich działań w praktyce.

Zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów zagrożenie lub naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, bądź, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska, wymagające ingerencji ze strony organów działających na podstawie ustawy o ochronie [...]. Ocena w tym zakresie dokonywana jest z punktu widzenia ogółu, tj. nieokreślonej z góry liczby osób (fizycznych i prawnych), a nie jednostki czy też grupy.

W ocenie Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się i dotyczy ochrony interesu szerszej grupy konsumentów, którzy są lub mogą być klientami AXA DIRECT.

2. Przesłanki naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Skarżonemu przedsiębiorcy przedstawiono zarzuty naruszenia art. 24 ust 1 ustawy o ochronie [...], który stanowi iż, „Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.” Zgodnie z ust. 2 tegoż artykułu „Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (...).”

Aby działania przedsiębiorcy - w tym przypadku Spółki AXA DIRECT - mogły zostać uznane za sprzeczne z powołanym wyżej przepisem art. 24 ustawy antymonopolowej, winny spełniać łącznie następujące przesłanki:

- ujawniać się w obrocie konsumenckim (dotyczy stosunku przedsiębiorca konsument),
- stanowić działanie bezprawne,
- naruszać zbiorowy interes konsumentów.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz.

U. z 2007r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.) wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą.

W rozważanym przypadku podmiot będący stroną postępowania bez wątpienia posiada status przedsiębiorcy, gdyż formą prawną pod którą działa jest spółka prawa handlowego – Spółka Akcyjna - prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego – rejestru przedsiębiorców. Zachowania niniejszego podmiotu podlegają zatem kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie [...].

Natomiast odpowiednio do art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie [...] art. 22¹ kodeksu cywilnego, za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W przedmiotowej sprawie oczywiste jest, iż klientami przedsiębiorcy, do których kierowana jest oferta zawierania umów ubezpieczenia, są w dużej mierze prywatne osoby fizyczne, będące konsumentami w rozumieniu ww. przepisów.

Bezprawność działań:

Analizując drugą ze wskazanych wyżej przesłanek, odnoszącej się do bezprawności działań przedsiębiorcy, przez co rozumie się takie jego zachowania na rynku, które są sprzeczne z przepisami prawa, należy wskazać, iż Spółce AXA DIRECT postawiony został zarzut naruszenia art. 24 ust 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie [...] poprzez stosowanie w umowach zawieranych z konsumentami

postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców.

Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w ww. Rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego.

Wpis do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.i k. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.i k. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”.

Nie jest, zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do Rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Stąd niedozwolone będą także postanowienia umów, mieszczące się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Bezspornym jest, że skarżony przedsiębiorca stosuje wzorce umowne, za takie bowiem doktryna uznaje wszelkie jednostronnie, przygotowane z góry przed zawarciem konkretnej umowy, gotowe klauzule umowne, w postaci warunków umów, ich wzorów, regulaminów itp. Należy więc zaliczyć do nich również stosowane przez AXA DIRECT Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych.

W ocenie Prezesa Urzędu zakwestionowane w przedmiotowej sprawie, postanowienia wzorców umownych o nazwie Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych stosowane przez Spółkę AXA DIRECT są tożsame z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnymi wyrokami Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanymi do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, pod pozycjami np.: 1265, 1315 i 2008.

I tak po pierwsze, postanowienie, o treści: – „Z odpowiedzialności AXA DIRECT wyłączone są szkody oraz inne pośrednie i bezpośrednie skutki zdarzeń powstałych podczas: .....pkt 4) prowadzenia pojazdu przez osoby uprawnione do używania pojazdu, jeśli znajdowały się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających lub

podobnie działających leków, nawet jeżeli były one przepisane przez lekarza, o ile zgodnie z informacją podaną przez producenta leku jego zażycie wpływa na zdolność prowadzenia pojazdów mechanicznych”, należy uznać za tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru pod pozycją 1315, uznaną uprzednio wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji z dnia 23 października 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 147/05) za postanowienie niedozwolone. W wyroku tym SOKIK uznał za niedozwolone, postanowienie o treści: „Warta nie odpowiada za szkody (...) zaistniałe w sytuacji, gdy poszkodowany był pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających”.

W uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia Sąd stwierdził, iż zapis ten pozostaje w sprzeczności z art. 385 (1) § 1 kc jako sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interes konsumentów. W ocenie Sądu „...brak jest jasnego związku między zdarzeniem ubezpieczeniowym, a okolicznością wskazaną w tym zapisie, zaś postanowienie to może doprowadzić do odmowy wypłaty odszkodowania w razie zajścia zdarzenia, bez względu na istnienie związku przyczynowego między spożyciem wskazanych substancji, a zaistniałą szkodą. Ponadto, zdaniem Sądu „...zakres wyłączenia powinien być tak skonstruowany, by umożliwić ubezpieczonemu uzyskanie odszkodowania, o ile z okoliczności sprawy wynika, że szkoda i tak by powstała, bez względu na to czy zaistniały okoliczności wskazane w wyłączeniu”. Stwierdzić zatem należy, iż w ocenie Sądu, kwestią kluczową w opisanym przypadku, jest konieczność precyzyjnego określenia zakresu wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela, tak aby ubezpieczony mógł uzyskać odszkodowanie w sytuacji, gdy z konkretnego stanu faktycznego wynika, iż szkoda powstałaby niezależnie od zażycia przez niego ww. środków.

Podobne stanowisko zajął Sąd Ochrony Konkurencji w wyroku z dnia z dnia 5 marca 2009 r., Sygn. akt XVII AmC 155/08), w którym za niedozwolone postanowienie, które następnie zostało wpisane do Rejestru pod poz. 2008, uznał postanowienie o treści: „2.Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych w pojeździe, którego kierujący w chwili wypadku znajdował się w stanie nietrzeźwości lub stanie wskazującym na spożycie alkoholu, był pod wpływem narkotyków, środków psychotropowych lub innych podobnie działających środków, a także gdy kierowca pojazdu bez uzasadnionej przyczyny oddalił się z miejsca wypadku”.

Treść postanowienia stosowanego przez Spółkę przewiduje wyłączenie z zakresu odpowiedzialności AXA DIRECT szkód i następstw zdarzeń powstałych podczas prowadzenia pojazdu pod wpływem środków odurzających oraz podobnie działających leków. Wyłączenie to nie zostało ograniczone zastrzeżeniem, iż koniecznym dla jego zastosowania jest zaistnienie związku przyczynowego pomiędzy zażyciem wskazanych środków, a powstaniem szkody, co uznać należy za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumentów. Zakres wyłączenia winien być bowiem sformułowany w taki sposób, aby o ile z okoliczności sprawy nie wynika, że szkoda i tak by powstała bez względu na to czy zaistniały okoliczności wskazane w wyłączeniu, umożliwić ubezpieczonemu uzyskanie odszkodowania.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż skutek stosowania omawianego postanowienia wzorców umownych stosowanych przez AXA DIRECT jest identyczny jak skutek stosowania klauzuli wpisanej do Rejestru pod nr 1315 i 2008. Tym samym, pomimo odmienności wynikających z użytych zwrotów i wyrazów, stwierdzić należy tożsamość porównywanych zapisów.

Po drugie, postanowienie o treści: „W przypadku, gdy wysokość szkody ustalana jest na podstawie wyceny (metoda kosztorysowa), AXA Ubezpieczenia ustala wysokość szkody bez uwzględniania podatku od towarów i usług” należy uznać za tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru pod pozycją 1265, uznaną uprzednio wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji z dnia 23 października 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 147/05) za postanowienie niedozwolone. W wyroku tym SOKIK uznał za niedozwolone, postanowienie o treści: „Wycena

kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez Uniqa TU S.A, - średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp..) ustalonych na podstawie katalogów Eurotax, Audatex lub innych uznanych przez UNIQA TU S.A. (...)"

W uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia Sąd stwierdził, iż zapis ten pozostaje w sprzeczności z art. 385 (1) § 1 kc jako sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interes konsumentów. W ocenie Sądu z chwilą wyrządzenia szkody na ubezpieczycielu zaczyna ciążyć obowiązek jej naprawienia. Obowiązek ten jest niezależny od tego czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy czy też nie. Decyzja poszkodowanego o dokonaniu naprawy samochodu bądź jej zaniechaniu nie ma wpływu na wysokość doznanego uszczerbku majątkowego. Z tych względów określenie innych reguł ustalania odszkodowania, w zależności od tego czy dokonywana jest naprawa samochodu, czy też nie, w oderwaniu od wysokości szkody tożsamej w obu przypadkach, trudno uznać za postanowienie określające jednoznacznie świadczenie główne.

Stanowisko to, podzielił Sąd Apelacyjny w wyroku wydanym na skutek apelacji zakładu ubezpieczeń od przedmiotowego rozstrzygnięcia SOKiK. W uzasadnieniu wydanego wyroku Sąd przede wszystkim stwierdził, że „przyjęcie metody kosztorysowej do ustalania odszkodowania w istocie ogranicza odpowiedzialność pozwanej (zakładu ubezpieczeń). Niezależnie bowiem od tego, czy poszkodowany naprawił uszkodzony w wypadku pojazd, czy też podjął decyzję odmienną odnośnie uszkodzonego pojazdu, należy mu się od zakładu ubezpieczeń odszkodowanie ustalone wg zasad wynikających z art. 363 § 2 kc, w związku z art. 361 § 2 kc, co oznacza, że jego wysokość ma odpowiadać kosztom przywrócenia pojazdowi jego wartości sprzed wypadku. Gdy zatem naprawa pojazdu przywróci mu jego wartość sprzed wypadku, odszkodowanie winno odpowiadać kosztom takiej właśnie naprawy” (z uzasadnienia uchwały SN z dnia 15.11.2001 r. sygn. akt III CZP 68/01). Mając na uwadze przepisy kodeksu cywilnego, przede wszystkim przepis art. 363 § 2 kc wysokość odszkodowania powinna być ustalona wg cen części zamiennych i usług koniecznych do wykonania naprawy. Jeśli zaś według ustawy o cenach (Dz. U. z 2001 r. Nr 97 poz. 1050 z późn. zm.) – art. 3 ust. 1 pkt 1, cena jest wartością wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę, przy czym w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, a na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym, to miernikiem wysokości szkody ustalonej wg cen kosztów naprawy jest tak właśnie określona cena naprawy pojazdu to jest cena części zamiennych i usług obejmująca podatek VAT. W uzasadnieniu wydanego wyroku Sąd Apelacyjny nawiązał również do uchwały 7 sędziów SN z dnia 17.05.2007 r. (sygn. akt III CZP 150/06). Sąd Apelacyjny akceptując tezy wyrażone w orzeczeniach do których się odwoływał, uznał iż ukształtowanie postanowienia umownego nierespektującego zasad wyżej przedstawionych, uznać należy za przejaw niedozwolonego, zgodnie z treścią art. 384 (1) kc ograniczenia kontraktowej odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Ubezpieczenie autocasco jest co prawda ubezpieczeniem dobrowolnym i to strony decydują na jakich warunkach ma zostać zawarta umowa między nimi. Niedopuszczalna jest jednak sytuacja, iż jedna ze stron wykorzystując swoją pozycję profesjonalisty, kształtuje wzorzec umowy w taki sposób, iż wprowadza do niego konstrukcję prawną, która prowadzi do pokrzywdzenia jednej ze stron stosunku prawnego, w tym wypadku konsumenta. Zgodnie z OWU odszkodowanie należne konsumentowi pomniejszane jest o stawkę podatku VAT, skutkiem czego poszkodowany nie otrzymuje odszkodowania naprawiającego poniesioną przez poszkodowanego szkodę w pełnym zakresie.

Zwrócić należy uwagę, iż art. 385 § 1 zd. ostatnie kc wyłącza spod kontroli abuzywności postanowienia określające świadczenia główne stron tylko w wypadku, gdy sformułowane są one w sposób jednoznaczny. Przymiotu jednoznaczności nie można nadać postanowieniu, którym posługuje się ubezpieczyciel. W omawianym postanowieniu Ubezpieczyciel zmienia wynikającą z kodeksu cywilnego zasadę ustalania zakresu poniesionej przez poszkodowanego szkody. Nie szacuje jej bowiem z uwzględnieniem obowiązujących cen, ale stosuje inny miernik: cenę pomniejszoną o podatek VAT. Prowadzi to do sytuacji, iż kiedy faktycznie ubezpieczający posiada umowę jedynie częściowego ubezpieczenia – poszkodowany nigdy nie dostanie 100 % wartości poniesionej szkody. Żadne z postanowień umowy nie zawiera jednak takiej informacji dla konsumenta. Co więcej suma ubezpieczenia, która stanowi górną granicę odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń (art. 824 § 1 kc) ustalana jest przez zakład ubezpieczeń z wykorzystaniem wartości rynkowej pojazdu, a zatem wg obowiązujących cen – „Suma ubezpieczenia jest zmienną w czasie trwania umowy ubezpieczenia kwotą odpowiadającą wartości pojazdu podanego w polisie w danym momencie trwania umowy ubezpieczenia”. Przy przyjętej przez AXA DIRECT konstrukcji umowy ubezpieczenia, ubezpieczający nie ma jednak możliwości aby w jakiegokolwiek sytuacji uzyskać odszkodowanie w kwocie odpowiadającej sumie ubezpieczenia. Nawet bowiem w sytuacji kiedy ubezpieczony pojazd uległby uszkodzeniu w pierwszym dniu obowiązywania umowy, wypłacone poszkodowanemu odszkodowanie byłoby niższe od sumy ubezpieczenia o kwotę podatku VAT.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż skutek stosowania omawianego postanowienia wzorców umownych przez AXA DIRECT jest identyczny jak skutek stosowania klauzuli wpisanej do Rejestru pod nr 1265. Tym samym, pomimo odmienności wynikających z użytych zwrotów i wyrazów stwierdzić należy tożsamość porównywanych zapisów.

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Zarówno stosowanie postanowień wzorców umowy tożsamyh z postanowieniami wpisanymi do Rejestru, jak i stosowanie postanowień sprzecznych z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa może być uznane za niedozwoloną praktykę opisaną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 lub art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie [...] pod warunkiem, iż zachowania te naruszają zbiorowy interes konsumentów.

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa o ochronie [...] nie podaje jego definicji, wskazuje w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie AXA DIRECT zawarło zaś z konsumentami około 413.927 umów z wykorzystaniem zakwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień wzorców umowy. Podkreślić należy, iż mamy zatem do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów – to jest tych wszystkich konsumentów będących już klientami Spółki w związku z prowadzoną przez nią działalnością, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę ubezpieczeniową. W rozpatrywanym stanie faktycznym postępowanie AXA DIRECT nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi.

Zdaniem Prezesa Urzędu, za spełnioną należy więc uznać także trzecią przesłankę, bowiem naruszenie zbiorowych interesów konsumentów ma miejsce wtedy, gdy działanie przedsiębiorcy

godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości, to jest w sytuacji, gdy skierowane jest nie tylko do wyodrębnionej indywidualnie grupy konsumentów, lecz szerszego nieograniczonego liczbowo kręgu osób, do których dotarła i dotrzeć może oferta przedsiębiorcy, a w rozpatrywanej sprawie wymieniony warunek jest spełniony – oferta zawierania umów ubezpieczenia komunikacyjnego zawierająca niedozwolone klauzule adresowana jest bowiem przez AXA DIRECT nie do ściśle zindywidualizowanego konkretnego konsumenta, lecz do z góry nieokreślonej, niemożliwej do zidentyfikowania liczby konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że ustawowe przesłanki art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie [...] zostały uprawdopodobnione. Skarżony przedsiębiorca stosuje wzorce umowne, których treść zawiera postanowienia uznane za bezprawne i wpisane do Rejestru klauzul niedozwolonych.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie [...], jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych we wniosku lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 ww. ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Równocześnie, w decyzji o której mowa wyżej, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji przyjętych zobowiązań (art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie [...]).

Jak wykazano wcześniej, w okolicznościach przedmiotowej sprawy zostało uprawdopodobnione, że AVANSSUR SOCIETE ANONYME działający w Polsce jako AVANSSUR Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie [...]. Jednocześnie przedsiębiorca zobowiązał się w trybie art. 28 ustawy o ochronie [...] do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom, poprzez usunięcie z wzorca umownego kwestionowanych przez Prezesa UOKIK niedozwolonych klauzul umownych.

W ocenie Prezesa Urzędu podjęte zobowiązanie w sposób wystarczający zabezpiecza i chroni interesy konsumentów.

Dlatego, biorąc pod uwagę wymienione okoliczności, orzeczono jak w pkt I sentencji. Ponadto, Prezes UOKIK, w oparciu o zapis art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie [...] wyznaczył trzymiesięczny termin na przekazanie informacji o wykonaniu zobowiązania, liczony od daty uprawomocnienia się decyzji.

Mając to na uwadze orzeczono, jak w pkt II sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Otrzymuje:

AVANSSUR S.A. Oddz. w Polsce

reprzez. przez: